

Huishoud-personeel bij de familie Theelen-Mertens te Helenaveen

Genoemd in het kasboek van Leo Theelen de volgende namen: Gerda, Miet, Anna, Mina Janssen, Fien, Tonia, Driekske Maessen, werkvrouw

Na (en waarschijnlijk ook voor) de geboorte van het eerste kind Truus op 11 augustus 1922 was er blijkbaar behoefte aan hulp in de huishouding. Destijds waren inwonende dienstboden zeer gewoon: jonge meisjes woonden in huis en deden de meest voorkomende huishoudelijke werkzaamheden.

Tot september 1922 was er een **werkvrouw** in het gezin. Verder zijn geen gegevens bekend. Ze wordt vermeld op gelijke hoogte als de winkelier, slager en melkboer. Totaal f400.- (na 18 augustus 1922). Eenzelfde vermelding tot October, nu f50.- (6 oktober 1922).

Ene **Gerda** kwam daarna volgens het dagboek van Leo Theelen. Ze schijnt maar kort te blijven, één maand in november/december 1922. Daarna ging het blijkbaar weer zonder huishoudhulp, maar eind 1923 wordt ze weer genoemd. Jerome is dan net geboren. Het salaris is f5.- per maand, en ze krijgt ook nog reisgeld. Gerda woont dus niet in de buurt, misschien komt ze uit de familie- of bekendenkring.

Nader onderzoek in het archief (Regionaal Historisch Centrum in Eindhoven) van de gemeente Deurne (invoeringsnummer 56/28) levert een verrassing: Op 15 november 1922 wordt Gertrud Henriette Batenbrock ingeschreven in Deurne op adres H23. Ze komt uit Bottrop. Ze is aangekomen op 3 november 1922 en wordt op 2 januari 1924 weer uitgeschreven. Ze is in Bottrop geboren op 22 oktober 1907 en is dienstbode.

Dat levert de uitleg van de reizen van Leo Theelen naar Duitsland, zoals vermeld in zijn kasboek:

25 december 1922 huur Gerda 15 november tot 15 december 1922 f 5.- en f 2.50 reisgeld

26 januari 1923 reis naar Bottrop, huur t/m 15 januari 33000 Mark, equivalent f5.12

23 februari 1923 reis naar Bottrop, huur t/m 15 februari 43500 Mark, equivalent met f5.

27 december 1923 Gerda krijgt f7.50 voor de periode 15 november tot 1 januari 1924

Een meid volgt begin 1924 Gerda op. Deze blijft veel langer. Haar naam kennen we niet, maar eind 1924 wordt voor f6.- zegels betaald voor **Miet**. Waarschijnlijk was Miet deze "meid". Ze ontvangt f12.- per maand.

Zeker is wel dat eind 1924 ene **Anna** haar opvolgt. Ze ontvangt f12.50 per maand. Waarschijnlijk blijft Anna tot en met half april 1926, dus in totaal anderhalf jaar. Zij ontvangt in de maanden mei, juni, juli f14.-, daarna weer de f12.50 als daarvoor. Ze blijft tot en met 10 april 1926, tot die datum worden rentezegels voor haar gekocht, vanaf 5 februari 1925.

Dan volgt voor ruim 60 jaar **Fien Zeegers**. Natuurlijk wordt ze eerst gezien als een meid die waarschijnlijk maar enkele jaren zal blijven. Ze arriveert vanuit Asten met ervaring in Eindhoven en Tilburg. In zekere zin een stapje terug, omdat er in Helenaveen nog geen elektriciteit, gas en stromend water is. Ze is nog jong, ongeveer 17 jaar, en de vrouw des huizes verwacht haar vierde kind. De werkzaamheden zullen dan wel bestaan hebben uit de zorg voor de jonge kinderen en schoonmaken en koken. Ze was inwonend en kreeg dus ook kost en inwoning. Ze moest haar kamer (later tenminste) delen met de meisjes.

Het overlijden van Cecilia Theelen-Mertens, enkele maanden na haar aankomst in Helenaveen, kwam zeker als een verrassing. Fien kreeg plotseling een verantwoordelijke taak.

Ter versterking komt op 11 november 1926 een **huishoudster**, Fien houdt de titel meid. Voor de huishoudster werden in De Nieuwe Koerier en Limburger Koerier advertenties geplaatst. De huishoudster wordt ook iets beter betaald, nl. f15.- per maand. In juni 1927 is de huishoudster ziek. **Driekske Maessen** vervangt haar voor de periode 23 juni tot 16 juli 1927. In maart 1929 krijgt Fien een cadeau omdat ze 3 jaar in dienst is. **Mina Janssen** komt op 26 juni 1929 in dienst, er is dan een halfjaar geen huishoudster geweest.

In 1930 wordt de term huishoudster voor Fien gebezigd. Dat valt tenminste op te maken aan de afrekendatum, voor Fien elke negende van de maand, voor Mina de 26ste.

In mei 1930 wordt in maar liefst 5 kranten een advertentie opgegeven voor een **huishoudster**. Deze zal daarna wel snel begonnen zijn, want de betalingen gaan gewoon door, f7.50 per maand.

In 1933 wordt voor ene **Tonia** 39 weken zegels betaald.

Naspeuringen naar Leo Theelen en Cecilia Mertens: Huishoud-personeel

65 Rond 1933 is Fien volledig ingeburgerd. In het kasboek wordt ze maar weinig meer genoemd als kostenpost. Ze doet zelfstandig boodschappen en rekent blijkbaar bij de baas af of betaalt uit de huishoudbeurs. Tot en met februari 1934 blijft deze situatie bestaan: Fien is huishoudster, er zijn waarschijnlijk meerdere opvolgers van
70 Mina Janssen, zoals genoemde Tonia, wellicht familie van Fien. De uitbetaalde bedragen variëren namelijk nogal. Fien kwam uit Asten; als het daar kermis (eind juni) was kreeg ze een bedrag om feest te vieren.
Er is nog een werkster tot en met juli 1934, maar daarna moet Fien het alleen doen. In 1930 en 1931 is er een knecht, maar een naam wordt niet genoemd. Fien ontvangt ook een loon, begin jaren dertig f20.- per maand, eind jaren dertig f24.- per maand. In
75 1938 is Fien 12,5 jaar bij de familie, ze ontvangt hiervoor een cadeau. De gehele periode worden *rentezegels* gekocht voor het ouderdomspensioen. Waarschijnlijk zijn niet alle betalingen opgetekend, want soms ontbreken ze. Maar uitgaande van een betaling per weer kunnen we voor Fien het aantal weken dat ze gewerkt heeft bepalen.

80	betaling over	bedrag		
	1929	1928	f20.80	dus 42 weken
	1930	1929	f14.80	dus 37 weken
	1931		f12.-	dus voor 30 weken nabetaling
	1931	1930	f14.-	35 x 40 ct 45 weken
85	1932	1931	f20.-	40 x 50 ct 43 weken (12 weken afwezig)
	1933	1932	f22.50	45 x 50 ct 45 weken
	1934	1933	f21.50	43 x 50 ct 43 weken
	1935	1934	f23.-	46 x 50 ct 46 weken
	1937	1936	f22.50	dus 45 weken
90	1938	1937	f24.-	dus 48 weken
	1941	1941	f22.-	dus 44 weken

Overigens was er veel meer **ingehuurd personeel**, voor de bijen, de boomgaard, de kippen. Namen: van Oers, Klerks, Dekker, Beckers, van Horen, van Teeffelen.

95

Jaaroverzichten

1922 (p. 21)

winkelier, slager, melkboer, werkvr(ouw) tot Sept: f400.-

25 december Huur Gerda 15 Nov. - 15 Dec f5.- en Reisgeld Gerda f2.50

100

1923 (p. 23)

27 Dec. 1923 Gerda 15 November - 1 Jan '24 f7.50

1924 Meid (p. 40)

105	februari	f12.-
	maart	29 maart f12.-
	april	21 mei f12.-
	mei	21 mei f12.- [Dus april en mei samengenomen.]
	juni	2 ? f12.-
110	juli	24 augustus f12.-
	augustus	1 september f12.-
	september	f2.50 <i>Miet zegels</i> f6.-
	oktober	
	november	f2.50 penning(?)
115	december	11 okt-11 december Anna f25.-

1925 Meid (p. 54)

	t/m 11 jan	22 februari f12.50
	t/m 11 feb	22 februari f12.50
120	t/m 11 maa	15 maart f12.50
	t/m 11 apr	21 mei f12.50 (p.55) 4 mei 29 zegels à 25 cent 18
	oktober 1924 t/m 2 mei 1925	f7.25
	t/m 11 mei	21 mei f14.-
	t/m 11 jun	11 juni f14.-
125	t/m 11 jul	5 juli f14.-
	t/m 11 aug	23 augustus f12.50 (p.55) 27 juli: te weinig betaalde zegels
	Raad van Arbeid Eindh.	f4.35
	t/m 11 sep	4 oktober f12.50
	t/m 11 okt	4 oktober f12.50

5 Naspeuringen naar Leo Theelen en Cecilia Mertens: Huishoud-personeel

130	t/m 11 nova	6 december	f12.50
	t/m 11 dec	6 december	f12.50
	1926 Meid (p. 68)		
	januari	14 februari	f12.50
135	februari	4 februari	f12.50
	maart	10 april	f12.50
	april	10 april	f12.50 (p. 68) 7 april: rentezegels 5 februari 1925
	t/m 10 april 1926		f19.60
	mei		
140	juni	14 juni	f5.- kermisgeld
	juli	9 juli	f25.- 14 t/m 22 juli betaling Juffr. Krijnen-de Bie
	23/7		f25.-
	augustus	18 augustus	betaling Juffr. Krijnen-de Bie verpleging
	f15.-		
145	september		
	oktober	2 oktober - 10 okt(?)	: f25.- Huish. (oudster)
	november	11 november t/m 11 jan [1927]	
		18 november:	advertentie huish (Nieuwe Koerier) f3.525 en advertentie huish. (Limburgse Koerier) 15.120.120.100 f3.45
150	december	9 januari [1927]:	f25.- f30.- 20 december
	1927 Meid Huish(oud)ster (p. 80)		
	januari		
	februari		
155	maart	27 maart	f2.50 huurp. t/m 11 maart bet. 29 maart f30.-
	april	9 april	f25.- t/m 9 april
	mei	t/m 11 mei 16 mei	f30.-
	juni	t/m 11 juni 23 juni	f15.-
		29 juli 1927:	Driekske Maessen van 23 juni tot 16 juli à 25
160	ct f6.50		
	juli	t/m 9 juli 25 juli	f27.50 ziekteverlof 22 juni tot 16 juli +
	kermisgeld		
	augustus	t/m 11 augustus 27 augustus	f30.-
	september	t/m 9 oktober 2 oktober	f25.-
165	oktober	t/m 11 oktober	f30.-
	november		
	december	t/m 9 januari [1928] 8 januari	f44.75 t/m 11 januari 24
	december		f45.-
170	1928 Meid Huish(oud)st(er) (p. 94)		
	januari		
	februari	t/m 11 maart 12 maart	f30.-
		22 maart 1928	Limburgse Koerier Advertentie 25 februari 1928
	f2.25		
175	maart	t/m 9 april 8 april	f44.- 24 maart gek(omen)
	april		
	mei	t/m 24 mei 20 mei	f5.-
	juni	t/m 9 juli 24 juni	f44.-
	juli	t/m 24 juli 20 juli	f5.-
180	augustus		
	september	t/m 24 september 20 september	f5.-
	oktober	t/m 9 oktober 7 oktober	f44.-
	november	t/m 24 december 23 november:	f7.50
	december	t/m 9 jan [1929] 20 december	f44.50
185	1929 Meid/Huishoudster Huishoudster (p. 118)		
	januari		
	februari	t/m 9 maart 3 februari	f30.-
	maart	t/m 9 april 31 maart	f17.-
190		14 maart 1929	Fien: rentekaart volgeplakt over 1928 f20.80
	april		f10.- 3 j. dienst
	mei		
	juni	29 juni	f30.- Mina Janssen 26 juni in dienst
	juli	t/m 9 juli 14 juli	f15.- f7.50
195			f5.- Asten kermis

Naspeuringen naar Leo Theelen en Cecilia Mertens: Huishoud-personeel

augustus
 september t/m 26 september f15.-
 oktober t/m 9 oktober 2 oktober f45.- t/m 26 oktober 5 oktober f8.-
 november t/m 9 november f15.-
 200 december t/m 9 januari [1930] 25 december f30.- t/m 26 december 25
 december f15.-

1930 Huishoudster

Meid Knecht (p. 140)

Fien: zegels Raad van Arbeid f14.80

205 januari 10 februari f5.-
 februari t/m 9 februari 15 februari f15.- en f2.- t/m 26 februari 3
 maart f15.-
 maart t/m 9 april 6 april f30.- t/m 31 maart f26.-
 210 april t/m 9 mei 4 mei f20.- t/m 26 april f15.- t/m 30 april 1 mei
 f10.-
 19 april 1930: *Reparatie horloge Fien f1.50, rok f2.50,*
dasspeld f0.50
advertentie huishoudster: Venl. f1.35, Morgen f1.- ZuidWill.
f2.40, Limb. f1.40, NieuweK.
 215 *f 1.525 = f7.675, waarschijnlijk begin mei 1930.*
 mei t/m 9 juni 8 juni f20.- t/m 26 mei 25 mei f7.50 t/m 31 mei 3
 juni f10.-
 juni Asten kermis 13 juli f5.- t/m 26 juni f7.50 t/m 31 juni [!]
 26 juli f10.-
 220 juli t/m 9 augustus 13 augustus f40.- t/m 26 juli 27 juli f8.50
 t/m 31 juli f10.-
 augustus t/m 9 september 7 september f20.- t/m 31 augustus f10.-
 september t/m 9 oktober 1 oktober f20.- t/m 26 september f17.- t/m 31
 225 september [!] f10.-
 oktober f2.- verj(aardag) hoed t/m 31 oktober f10.-
 november t/m 9 december 8 december f20.- t/m 26 november f17.- t/m
 31 november [!] f10.-
 december t/m 9 januari [1931] 1 jan(?) f21.- t/m 26 december f10.-
 t/m 31 december f11.-
 230 St Nic(olaas) f9.75

1931 Huish(oud)ster

Meid Knecht (p.158)

t/m 9 februari 1 februari f22.25 f8.50 t/m 31 jan f10.-

t/m 9 maa 1 maart f22.- f8.50 t/m 28 februari f10.-

3 maart 1931: *Zegels Fien, 35 x f0.40 = f14.- en later*

van Arbeid: f12.-

t/m 9 april 19 april f20.- f8.50 f12.50

t/m 9 mei f20.- f8.50 L. M.(aessen) f30.-

t/m 9 juni f20.- f8.50 20 juni Th.M J.M. f2.-

t/m 9 juli 8 juli f20.- f10.- f8.50

t/m 9 augustus f20.- t/m 26 juli f10.- Th. Maessen

29 augustus f25.- f10.- 18 mei 28 augustus f86.-

1 oktober f23.- (of 25.-) f10.-

f23.- oktober f59.-

f23.-

f23.- 20 december f30.- december f50.-

235 *Nabetaling zegels Raad van Arbeid: f12.-*
 maart
 april
 mei
 240 juni
 juli
 augustus
 september
 245 oktober
 november
 december

1932 Huish(oud)ster

Meid (p. 174)

f23.50 f10.-

2 maart f23.50 28 februari f10.-

3 april f20.- 10 april f10.-

1 maart 1932: *rentekaart Fien over 1931 40 x 50 ct = f20.- 8*

4 wk ziek thuis

f20.- 10.-

f20.- f10.-

10 juli f30.- f11.-

f23.- f2.50 en 1 augustus f7.50

f23.- f7.50

f23.- f7.50

f23.- f7.50

f24.- f7.50

250 januari
 februari
 maart
 wk vac.(antie) thuis
 255 april
 mei
 juni
 juli
 augustus
 september
 260 oktober
 november

Naspeuringen naar Leo Theelen en Cecilia Mertens: Huishoud-personeel

december f24.- Sinterklaas f3.50 f7.50 Sinterklaas f2.50

265 **1933 Huish(oudster)** **Meid (p. 186)** 12 keer f24.- 12 keer f7.50
14 februari 1933: *Zegels Fien: 45 x f0.50 = f22.50* en
5 april 1933: *Tonia: zegels 39 x f0.40 = f15.60 + f3.-*

270 **1934 Huish(oudster)** **Meid (p. 198)** 12 keer f24.- jan en februari f7.50 maart
f10.- april werkster f1.-, juli f5.24
Zegels personeel over '33 Fien 43 x f0.50 = f21.50

1935 Huish(oudster) (p. 208) 12 keer f24.- en f2.50 in oktober/november
Zegels 1934 Fien ouderdomsverzek(ering) 46 x 50 = f23.-

275 **1936 Huishoud(ster)** (p. 218) 12 keer f24.- en april f10.-

1937 Huish(oud)ster (p. 220) 12 keer f24.- 6 Febr. '37 *Zegels Fien Raad van Arbeid*
'36 f22.50

280 **1938 Huish(oud)ster** (p. 230) 12 keer f24.- *Fien: 12,5 jaar: armband f7.50 (Hieruit*
volgt dat Fien in 1926 in de familie kwam.)
Zegels Fien over 1937: f24.-

285 **1939 Huish(oud)ster** (p. 240) 12 keer f24.-

1940 Huish(oud)ster (p. 252) 11 keer f24.- met 2 keer f10.- extra, f30.-, totaal
f314.-

1941 *Rentezegels Fien over 1941: f22.-*